Vážime si vaše súkromie

Súbory cookies sú potrebné pre správne fungovanie webu, ako aj pre účely analýzy prevádzky a návštevnosti. Cookies nám neposkytujú prístup k Vášmu počítaču alebo akýmkoľvek informáciám o Vás. Webovým stránkam umožňujú zapamätať si informácie o Vašej návšteve, napríklad na ukladanie predvolieb bezpečného vyhľadávania, na zjednodušenie registrácie do nových služieb a na ochranu osobných údajov. Výberom „Prijať všetko“ udeľujete súhlas so spracovaním cookies pre uvedené účely. Kliknutím na „Odmietnuť všetko“ môžete používanie voliteľných cookies blokovať. Podrobnosti o používaní súborov cookies.

Akceptovať Odmietnuť všetko

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Zmeny od 1. januára 2023

Odvodová odpočítateľná položka a zníženie administratívnej záťaže zamestnanca (dohodára - študenta alebo dôchodcu) a jeho zamestnávateľa

- Od 1. januára 2023 sa odvodová úľava pre zamestnancov - dohodárov (študentov a dôchodcov) spočívajúca v neplatení poistného na dôchodkové poistenie transformuje na odvodovú odpočítateľnú položku (OOP). Dôvodom je jej jednoduchšia aplikácia v praxi a eliminácia nedostatkov komunikácie medzi takýmto dohodárom a zamestnávateľom. Ide o prípady, keď si študent alebo dôchodca v rovnakom čase uplatnili odvodovú úľavu na dve a viac dohôd (v prípade študentov ide o dohodu o brigádnickej práci študentov a v prípade dôchodcov o dohodu o pracovnej činnosti alebo dohodu o vykonaní práce). Týmto spôsobili, že zamestnávateľ, u ktorého si uplatnili odvodovú úľavu ako u druhého, nesprávne v nižšej sume platil a odvádzal za nich poistné, dôsledkom čoho bol zamestnávateľ povinný toto poistné doplatiť a Sociálna poisťovňa mu bola povinná predpísať penále.

  OOP sa uplatňuje priebežne, vždy len na jednu dohodu a v rovnakej sume, ako sa do 31. decembra 2022 uplatňuje odvodová úľava z platenia poistného na dôchodkové poistenie, t. j. v sume najviac 200 eur mesačne. Ak príjem z dohody s OOP bude nižší ako 200 eur, suma OOP v tomto mesiaci sa bude rovnať sume dosiahnutého príjmu. Ak si zamestnanec (dohodár - študent alebo dôchodca) OOP uplatní, táto sa bude vzťahovať aj na jeho zamestnávateľa - znamená to, že dohodár s OOP s príjmom do 200 eur mesačne a jeho zamestnávateľ nebudú platiť poistné na starobné poistenie a poistné na invalidné poistenie, zamestnávateľ nebude platiť ani poistné do rezervného fondu solidarity a v prípade, ak je zamestnanec aj sporiteľom v II. pilieri, ani povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie. V prípade, ak je príjem dohodára s OOP vyšší ako 200 eur za kalendárny mesiac, OOP sa prejaví vo forme zníženia vymeriavacieho základu zamestnanca a aj jeho zamestnávateľa v sume o 200 eur. Poistné bude platené len z rozdielu medzi dosiahnutým príjmom a OOP.

  Keďže dohodár (študent alebo dôchodca) s uplatnenou OOP je dôchodkovo poistený počas celého trvania dohody, je to podstatné zníženie administratívnej záťaže pre zamestnávateľa. Povinnosť zamestnávateľa podať prihlášku a odhlášku pri každom vzniku/zániku dôchodkového poistenia dohodára s odvodovou úľavou z dôvodu prekročenia hranice príjmu 200 eur (do 31. decembra 2022) počas trvania tej istej dohody, sa od 1. januára 2023 nahrádza oveľa jednoduchšou povinnosťou tak, že zamestnávateľ podá jednu prihlášku pri vzniku dohody a jednu odhlášku pri zániku dohody.

  OOP sa uplatní odo dňa vzniku právneho vzťahu, ak dohodár oznámi zamestnávateľovi uplatnenie OOP najneskôr v deň vzniku právneho vzťahu (dohody), inak od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom dohodár oznámi zamestnávateľovi uplatnenie OOP. Dohodár s OOP môže zmeniť uplatňovanie OOP na inú dohodu, ale najskôr od prvého dňa kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo ukončené uplatňovanie OOP pri konkrétnej dohode. Zamestnávatelia budú od 1. januára 2023 povinní túto skutočnosť oznámiť Sociálnej poisťovni najneskôr v prvý pracovný deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom zamestnanec oznámil začiatok alebo skončenie uplatňovania OOP.

- **Študent a dôchodca s uplatňovanou OOP – nová úprava postavenia zamestnanca v sociálnom poistení a vzniku povinného dôchodkového poistenia takého zamestnanca**

  Študent a dôchodca s uplatňovanou OOP nadobúdajú na účely dôchodkového poistenia postavenie zamestnanca už od vzniku právneho vzťahu založeného dohodou o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a od toho okamihu im vzniká povinné dôchodkové poistenie zamestnanca (do 31. decembra 2022 im povinné dôchodkové poistenie vznikalo a zanikalo na mesačnej báze v závislosti od dosahovaného príjmu, resp. hranice 200 eur). Uvedené znamená, že aj na zamestnanca – dohodára s uplatňovanou OOP sa bude vzťahovať všeobecný systém vzniku a zániku povinného dôchodkového poistenia zamestnanca.

- **Rozšírenie povinností Sociálnej poisťovne súvisiacich s uplatňovanou OOP**

  Od 1. januára 2023 je súčasťou registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia osobitne aj údaj o uplatňovaní OOP. Na základe tejto evidencie bude Sociálna poisťovňa sprístupňovať zamestnávateľovi informáciu o nemožnosti uplatnenia OOP, ak je už uplatnená v rovnakom čase pri inej dohode o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (prednosť má prihláška podaná do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia ako prvá v porovnaní s inými prihláškami podanými na iné súbežné dohody, na ktoré mohla byť uplatnená OOP). V praxi to napríklad znamená, že ak zamestnávateľ oneskorene prihlasuje dohodára s OOP a Sociálna poisťovňa zistí z evidencie uplatňovaných OOP, že si tento dohodár uplatňuje v rovnakom období OOP z inej dohody, informuje o tejto skutočnosti zamestnávateľa s upozornením, že do ukončenia uplatňovania existujúcej OOP sa nemôže v prihlasovanom právnom vzťahu OOP uplatniť s poukázaním na zásadu, v zmysle ktorej si dohodár v rovnakom čase môže uplatniť OOP len z jednej dohody. Odstráni sa dopad správania dohodára (študenta alebo dôchodcu) na zamestnávateľa, keď si dohodár v rovnakom čase uplatnil odvodovú úľavu na dve a viac dohôd. V súvislosti so zavedením evidencie uplatňovaných OOP, je od 1. januára 2023 z dôvodu nadbytočnosti vypustená povinnosť dohodára s OOP predkladať čestné vyhlásenie o neuplatňovaní OOP u viacerých zamestnávateľov v rovnakom čase.

Rozšírenie údajov zhromažďovaných Sociálnou poisťovňou vo vlastnom informačnom systéme na výkon sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia a ustanovenie povinnosti pre zamestnávateľa viesť evidenciu analytických údajov a oznamovať ich Sociálnej poisťovni

V čase, kedy je stále viac riešení postavených na využití tzv. big data a kedy sa stále viac zdôrazňuje potreba maximalizovať tvorbu politík založených na faktoch (tzv. evidence based policy making) je nevyhnutné, aby boli k dispozícii kvalitné administratívne údaje pre tvorbu a hodnotenie verejných politík. Uvedené údaje pomôžu zásadným spôsobom zlepšiť kvalitu hodnotenia a tvorby rozsiahleho množstva politík (napr. uplatnenie absolventov a kvality vzdelávacieho systému, hodnotenie investičnej pomoci, dopad fiškálnych stimulov na jednotlivé socioekonomické skupiny obyvateľstva a množstvo ďalších). Údaje sa od 1. januára 2023 zbierajú za všetkých zamestnancov podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, čiže za osoby s pravidelným mesačným príjmom aj nepravidelným príjmom, a to v režime zberu povinných údajov na dnes už existujúcich formulároch, ktoré na komunikáciu so zamestnávateľmi používa Sociálna poisťovňa (primárne prostredníctvom Mesačného výkazu poistného a príspevkov a Výkazu poistného a príspevkov, v odôvodnených prípadoch aj prostredníctvom Registračného listu fyzickej osoby). Pre zamestnávateľa to znamená povinnosť viesť evidenciu analytických údajov zamestnanca od vzniku do zániku dôchodkového poistenia zamestnanca, ktorej obsahom sú tieto údaje: číselný kód miesta výkonu práce podľa štatistického číselníka krajov, štatistického číselníka okresov a štatistického číselníka obcí, dohodnutý rozsah pracovného času, počet hodín, ktorý zodpovedá príjmu zúčtovanému na výplatu za kalendárny mesiac a číselný kód dohodnutého druhu vykonávanej práce.

Určenie vymeriavacieho základu zamestnanca v situácii, ak zamestnávateľ nepredloží Sociálnej poisťovni podklady potrebné na zistenie správnej sumy poistného

Z dôvodu problémov vznikajúcich v aplikačnej praxi v súvislosti s predpisovaním poistného v prípade, ak zamestnávateľ nepredloží Sociálnej poisťovni podklady potrebné na zistenie správnej sumy poistného, sa od 1. januára 2023 precizuje postup určenia vymeriavacieho základu zamestnanca. V tejto situácii je za obdobie od 1. januára do 30. júna kalendárneho roka vymeriavacím základom zamestnanca priemerná mesačná mzda spred dvoch rokov. Za obdobie od 1. júla do 31. decembra kalendárneho roka je vymeriavacím základom zamestnanca priemerná mesačná mzda za prechádzajúci kalendárny rok.

Zmeny vo vylúčení povinnosti platiť poistné

V porovnaní s právnym stavom do 31. decembra 2022 sa dôvod vylúčenia povinnosti platiť poistné zamestnancom a povinne poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou v období starostlivosti o narodené dieťa viaže na sociálnu udalosť – tehotenstvo a materstvo, a nie na poskytovanie materského. Tým sa dosiahne, že pod túto právnu úpravu sa zahrnú aj osoby, ktoré nemali nárok na materské do 31. decembra 2022.

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa u zamestnanca uplatní od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, alebo ak pôrod nastal skôr, odo dňa pôrodu, do nástupu na rodičovskú dovolenku (u samostatne zárobkovo činnej osoby do priznania rodičovského príspevku), najdlhšie do konca 37. týždňa odo dňa pôrodu, alebo ak pôrod nastal skôr ako šesť týždňov pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, do konca 43. týždňa odo dňa pôrodu, alebo ak je iným poistencom podľa § 49 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, odo dňa, od ktorého sa stará o dieťaťa do nástupu na rodičovskú dovolenku (u samostatne zárobkovo činnej osoby do priznania rodičovského príspevku), najdlhšie do konca 37. týždňa odo dňa, od ktorého sa stará o dieťa. Neplatenie poistného sa u samostatne zárobkovo činnej osoby, ktorá je povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená, a zároveň je aj dobrovoľne poistenou osobou v nezamestnanosti, viaže na povinné poistenie, aj na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti súčasne.

Vo vzťahu k vylúčeniu povinnosti platiť poistné dobrovoľne nemocensky poistenou osobou, dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou alebo dobrovoľne poistenou osobou v nezamestnanosti dochádza od 1. januára 2023 k zmene v prípade starostlivosti/ošetrovania fyzickej osoby. Kým do 31. decembra 2022 je vylúčenie povinnosti platiť poistné dobrovoľne poistenou osobou naviazané na potrebu poskytovania starostlivosti/ošetrovania, od 1. januára 2023 je vylúčenie povinnosti platiť poistné naviazané, tak ako v prípade ďalších nemocenských dávok, na poberanie ošetrovného.

Od 1. januára 2023 sa zároveň spresňuje, že vylúčenie povinnosti platiť poistné sa vzťahuje na jednotlivé poistné vzťahy osobitne.

Zmena vo vrátení poistného

Ak výška poistného zaplateného bez právneho dôvodu (preplatok na poistnom) je nižšia ako 5,00 eur, Sociálna poisťovňa na základe vlastného zistenia preplatok na poistnom nevráti (obdobne ako vo verejnom zdravotnom poistení a v dani z príjmu), použije ho však na započítanie pohľadávky (ak existuje) voči odvádzateľovi poistného. Sociálna poisťovňa vráti preplatok na poistnom, a to aj v sume nižšej ako 5 eur vždy na základe písomnej žiadosti odvádzateľa poistného alebo jeho právneho nástupcu.

Rozšírenie okruhu povinne dôchodkovo poistených osôb v kategórii tzv. poistencov štátu

Medzi povinne dôchodkovo poistené osoby v kategórii tzv. poistencov štátu sa v roku 2023 zaradia osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky vykonávajúce pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné alebo charitatívne spoločenstvo bez práva na príjem. Táto právna úprava je prechodného charakteru, a to len na obdobie roku 2023 s cieľom otestovať jej využívanie, resp. prípadné zneužívanie v praxi, aby sa zákonodarca na základe relevantných údajov mohol rozhodnúť, či tento inštitút v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení ponechá alebo nie.

Dotknutá osoba je dôchodkovo poistená ako poistenec štátu, ak nie je dôchodkovo poistená ako zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako poistenec štátu z iného dôvodu. Fyzická osoba, ktorá spĺňa podmienky a chce, aby štát za ňu platil poistné na dôchodkové poistenie, musí podať prihlášku na dôchodkové poistenie. Prihlásiť na dôchodkové poistenie sa môže aj za obdobie pred podaním prihlášky, ale len od splnenia podmienok na platenie poistného štátom, najskôr od 1. januára 2023. Povinné dôchodkové poistenie tejto fyzickej osobe zanikne dňom skončenia výkonu pracovnej činnosti pre cirkevné, rehoľné alebo charitatívne spoločenstvo bez práva na príjem, najneskôr však zo zákona 31. decembra 2023.

Poistné na starobné poistenie, invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za tohto poistenca štátu odvádza Ministerstvo kultúry SR. Sadzba poistného na uvedené druhy poistenia pre štát je rovnaká ako v prípade jeho ostatných poistencov. Vymeriavacím základom na platenie poistného na dôchodkové poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity je 50 % priemernej mesačnej mzdy v národnom hospodárstve spred dvoch rokov.

Fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce

- **Úprava definície zamestnanca v sociálnom poistení a vzniku povinného sociálneho poistenia takéhoto zamestnanca**

  V súvislosti so zavedením novej dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v Zákonníku práce, a to dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, nadobúda fyzická osoba v právnom vzťahu založenom uvedenou dohodou postavenie zamestnanca na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, a to bez ohľadu na to, či uvedená dohoda zakladá fyzickej osobe právo na pravidelný mesačný príjem alebo nepravidelný príjem. Povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti takémuto zamestnancovi vzniká a zaniká tak, ako aj ostatným zamestnancom, teda vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu založeného dohodou o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, ktorý zakladá právo na príjem, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu.

- **Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci**

  Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci (ďalej len „OOP pri sezónnej práci“) sa zavádza na účely určenia vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti. Znamená to, že vymeriavací základ zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce (ďalej len „sezónny zamestnanec“), ako aj vymeriavací základ jeho zamestnávateľa, sa bude znižovať o OOP pri sezónnej práci na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti. Vymeriavací základ na platenie poistného na nemocenské poistenie a na invalidné poistenie sezónneho zamestnanca, a v prípade jeho zamestnávateľa aj vymeriavací základ na platenie poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity, sa nebude znižovať o OOP pri sezónnej práci.

  OOP pri sezónnej práci je stanovená vo výške 50 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR spred dvoch rokov. Pre určenie vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti to znamená, že ak z dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce zamestnanec dosiahne mesačný príjem na určenie vymeriavacieho základu v sume rovnej alebo nižšej ako je OOP pri sezónnej práci, ani on a ani jeho zamestnávateľ neplatí poistné na starobné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti. Ak ale z tejto dohody dosiahne mesačný príjem na určenie vymeriavacieho základu v sume vyššej, ako je OOP pri sezónnej práci, vymeriavací základ na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti je v sume rozdielu medzi týmto dosiahnutým mesačným príjmom a OOP pri sezónnej práci.

Zmena sadzieb poistného na starobné poistenie pre sporiteľov

V súvislosti so zmenou sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sú od 1. januára 2023 ustanovené nové sadzby poistného na starobné poistenie pre sporiteľov v 2. pilieri na obdobie rokov 2023 až 2027. Na obdobie rokov 2023 a 2024 to znamená, že sadzba poistného na starobné poistenie zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý je sporiteľ v II. pilieri (ďalej len „sporiteľ“), a nevypláca sa mu starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, je naďalej 8,5 % ako v roku 2022. Na obdobie rokov 2025 a 2026 je ustanovená na 8,25 % z vymeriavacieho základu, na rok 2027 a na obdobie nasledujúcich rokov na 8 % z vymeriavacieho základu.

Rovnako aj vo vzťahu k povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osobe, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, k dobrovoľne dôchodkovo poistenej osobe, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, k štátu za fyzické osoby, ktoré sú tzv. poistencami štátu, sú sporitelia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok a k Sociálnej poisťovni za poberateľov úrazovej renty,

ktorí do 31. júla 2006 nedovŕšili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok a ktorí sú sporitelia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, sadzba poistného na starobné poistenie na obdobie rokov 2023 a 2024 zostáva tiež vo výške ako aj v roku 2022, t. j. 12,50 % z vymeriavacieho základu. Na obdobie rokov 2025 a 2026 je ustanovená na 12,25 % z vymeriavacieho základu, na rok 2027 a na obdobie nasledujúcich rokov 12 % z vymeriavacieho základu.

Spresnenie určenia vymeriavacieho základu zamestnanca po zániku povinného dôchodkového poistenia

Zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. januára 2023 sa spresňuje postup ohľadom určenia vymeriavacieho základu zamestnanca s právom na pravidelný mesačný príjem, ak mu bol tento zúčtovaný na výplatu po zániku povinného nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, pre zamestnanca s právom na nepravidelný príjem zúčtovaný po zániku povinného dôchodkového poistenia, ale aj pre zamestnanca s právom na nepravidelný príjem zúčtovaný počas trvania povinného dôchodkového poistenia. Príjem sa rozpočítava na mesiace poistenia v poslednom kalendárnom roku. Nerozpočítava sa však na kalendárne mesiace, za ktoré už bolo poistné na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti zaplatené z maximálneho vymeriavacieho základu.

Úprava tzv. československých dôchodkov

Zmena sa týka poistencov, ktorí získali pred 1. januárom 1993 tzv. československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré by mala vyplácať dôchodok Česká republika. Zmena spočíva v odstránení nežiaduceho stavu pri priznávaní tzv. československých dôchodkov, kedy poistencovi za „tzv. českú“ dobu poistenia nárok na starobný alebo invalidný dôchodok podľa predpisov Českej republiky nevznikol (vzhľadom na prísnejšie podmienky nároku ako podľa predpisov Slovenskej republiky) a toto obdobie sa mu nezhodnotilo ani na nárok na dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky. Na základe uvedenej zmeny sa až do vzniku nároku na dôchodok z Českej republiky bude výška dôchodku zo Slovenskej republiky vypočítavať aj z československého obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré by inak vznikol nárok na dôchodok z Českej republiky.

Právna úprava sa týka poberateľov starobných, predčasných starobných aj invalidných dôchodkov.Cieľom je zabezpečiť rovnosť s poistencami, ktorým sa československá doba poistenia hodnotí ako „slovenská“ doba poistenia.

Korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty

Aktuálna dôchodková hodnota je jednou zo základných veličín na výpočet dôchodkovej dávky v danom roku. Upravuje sa každoročne k 1. januáru vzhľadom na medziročnú zmenu priemernej nominálnej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky v treťom štvrťroku príslušného kalendárneho roka zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Korekčný mechanizmus spočíva v tom, že z medziročnej zmeny priemernej mesačnej mzdy v treťom štvrťroku sa na účely určenia indexu úpravy aktuálnej dôchodkovej hodnoty od 1. januára 2023 použije len 95 % tejto hodnoty.

Obnovenie väzby dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života

S cieľom zlepšiť finančnú udržateľnosť priebežne financovaného I. piliera dôchodkového systému a stabilizovať výplatnú fázu dôchodkov sa poistencom od ročníka narodenia 1967opätovne naviaže zvyšovanie dôchodkového veku na strednú dĺžku života. Zároveň sa ustanovuje, aby ženám, ktoré vychovali dieťa, bol aj naďalej dôchodkový vek znížený o 6 mesiacov za každé vychované dieťa, maximálne však o 18 mesiacov (platí pre ženy, ktoré vychovali tri a viac detí).V záujme predvídateľnosti a zapamätateľnosti dôchodkového veku sa bude všeobecný dôchodkový vek ustanovovať všeobecne záväzným právnym predpisom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na 5 rokov dopredu.

Predčasný starobný dôchodok po získaní 40 odpracovaných rokoch

Od 1. januára 2023 má poistenec, ktorý získa 40 odpracovaných rokov nárok na predčasný starobný dôchodok. Do uvedeného obdobia sa nebudú započítavať niektoré náhradné doby získané pred 1. januárom 2004, konkrétne doby nezamestnanosti, doby odborného školenia alebo politického školenia a doby štúdia ako doby zamestnania získané pred 1. januárom 2004, ako aj obdobia zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie a obdobia sústavnej prípravy na povolanie štúdiom na strednej alebo vysokej škole po roku 2003, za ktoré bolo dodatočne doplatené poistné na dôchodkové poistenie. Cieľom zavedenia tejto možnosti je garantovať poistencom, ktorí väčšinu svojho života vykonávali zárobkovú činnosť a získali potrebný počet odpracovaných rokov výkonom zárobkovej činnosti, nárok na predčasný starobný dôchodok po 40 odpracovaných rokoch. Do odpracovaných rokov sa zároveň započítavajú aj obdobia, počas ktorých poistenec objektívne nemohol vykonávať zárobkovú činnosť (napr. obdobia vojenskej služby, starostlivosti o deti).

Rodičovský dôchodok

Na účely vykonania ústavného práva podľa čl. 39 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky v znení účinnom od 1. januára 2023, ktorý ustanovuje, že „každý má právo rozhodnúť, že časť uhradenej dane alebo časť uhradenej platby spojenej s účasťou na systéme primeraného hmotného zabezpečenia v starobe, bude poskytnutá osobe, ktorá ho vychovala a ktorej je poskytované hmotné zabezpečenie v starobe“, bola zavedená nová dôchodková dávka – rodičovský dôchodok. Ústava Slovenskej republiky teda na účely medzigeneračnej solidarity garantuje pracujúcim deťom právo asignovať časť zaplateného poistného na starobné poistenie v prospech svojich rodičov, resp. iných osôb, ktoré ho vychovali. Nárok na rodičovský dôchodok a jeho výplatu vznikne od 1.januára 2023 vlastnému rodičovi dieťaťa (aj osvojiteľ) a poistencovi, ktorému bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, ktorý je poberateľ starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku, invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a výsluhového dôchodku podľa osobitného predpisu, vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, ak dieťa bolo dva roky pred príslušným kalendárnym rokom (v tomto prípade rokom 2023) dôchodkovo poistené. Nárok na rodičovský dôchodok a jeho výplatu má vzniknúť vlastnému rodičovi dieťaťa (vrátane osvojiteľa) automaticky a náhradnému rodičovi dieťaťa, ktorý toto dieťa vychoval len na základe súhlasného vyhlásenia dieťaťa v zákonom stanovenej lehote. Zároveň vlastné dieťa môže v rovnakej lehote vyhlásiť, že nárok na rodičovský dôchodok rodičovi nemá vzniknúť.

Suma rodičovského dôchodku v príslušnom kalendárnom roku sa bude určovať ako 1,5% jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacích základov dieťaťa za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku, z ktorého bolo zaplatené poistné na starobné poistenie. Suma rodičovského dôchodku nemôže byť vyššia ako 1,5% jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Zároveň úhrn súm rodičovských dôchodkov viacerých poberateľov starobného dôchodku v príslušnom kalendárnom roku určených z úhrnu vymeriavacích základov jedného dieťaťa budenajviac 3% jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacieho základu dieťaťa (maximálne 3% jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku).

Obdobie dôchodkového poistenia a uplatnenie odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci

Fyzickej osobe v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce (ktorá má výnimku z platenia poistného na starobné poistenie v podobe odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci na účely určenia vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie) sa na účely posúdenia nároku na dávky vyplácané zo základného fondu starobného poistenia nebudú z tohto dôvodu započítavať obdobia dôchodkového poistenia, v ktorých nemala vymeriavací základ na platenie poistného na starobné poistenie.

Predĺženie obdobia trvania nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku po smrti manžela/manželky a úprava podmienky nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku pre jednodetné vdovy/vdovcov

Od 1. januára 2023 sa predlžuje obdobie trvania nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku z jedného roka po smrti manžela/manželky na dva roky po smrti manžela/manželky. Zároveň sa pre vdovcov a vdovy, ktorí vychovali jedno dieťa, znižuje veková hranica opätovného vzniku nároku na vdovský/vdovecký dôchodok po smrti manžela/manželky z dôchodkového veku na vek 57 rokov.